

รอกิเลสุง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๕๒. เขาถาม

ถาม : ๑๕๒. เรื่อง “บารมีเต็ม” ครับ

หลวงพ่ : เรื่องบารมีเต็ม นี้ผู้ปฏิบัติเิง

ถาม : ๑. ผู้ปฏิบัติจะรู้ได้อย่างไรว่าบารมีเราได้สั่งสมมาใกล้เต็มหรือยัง หมายความว่าเราจะประเมินตัวเองได้เ้าว่าปฏิบัติแล้วจะถึงมรรคผลชาตินี้ หรือต้องรอ ไปอีกชาติหน้า

๒. ถ้าผู้ปฏิบัติ ในใจลึกๆ อยากจะปฏิบัติฮึดแบบสุดๆ เ้าอย่างพ่อแม่ครู บາอาจารย์ แต่บางอารมณ์ก็มีท้อแท้เหนื่อยหน่ายบ้าง แต่ถ้าบารมีเขาจะเต็มในชาตินี้ อย่งไรก็ถึงมรรคผลเ้าหรือเปล่าครับ

๓. การเป็นผู้ปฏิบัติแบบถึงกัซ่าง ไม่ถึงกัซ่าง กับเป็นผู้ปฏิบัติแบบฮึดสุดๆ ต้องเ้าให้ได้ ควรจะวางใจแบบไหนครับ ขอบพระคุณ

หลวงพ่ : นี้เขาถามนะ นี้ผู้ที่ปฏิบัติเขาถามมาเยอะมาก

ถาม : ๑. ผู้ที่ปฏิบัติจะรู้ได้อย่างไรว่าบารมีเราได้สั่งสมมาใกล้เต็มหรือยัง หมายความว่าเราจะประเมินตัวเองอย่งใด? แล้วจะถึงมรรคผลในชาตินี้ หรือต้องรอชาติ ต่อไป

หลวงพ่อ : คำว่าชาตินี้หรือชาติต่อไป ยกกรณีตัวอย่างแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาคืนวันวิสาขะได้หญ้าของพราหมณ์ ๗-๘ กำ แล้วอธิษฐานว่าเราจะนั่ง คินนี้เราจะนั่ง แล้วถ้าไม่ตรัสรู้เราจะยอมตาย จะไม่ลุกจากที่นั่งนี้เลย นี้อธิษฐานคินนั้น เสียสละชีวิตกันคินนั้นเลย

นี่พูดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอธิษฐานนะ ฉะนั้น สิ่งทีบอกว่ เราปฏิบัติแล้วเราจะหวังชาตินี้หรือชาติหน้า เราจะบอกว่พระพุทธรเจ้านะ พูดถึงพระพุทธรเจ้านี้มันเป็นไปได้หรือท่ว่ท่านจะไม่ปฏิบัติ ทีนี้พูดถึงว่ “ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ” ึง ถ้าไม่ปฏิบัติะก็ไม่ได้ผล ไม่ได้ผลก็ต้งไปอีกชาติต่อไป แล้วชาติต่อไปนี้ไม่แน่

อย่างเช่นชาวพุทธรเรา นี่ชาวพุทธรเราบอกว่ประพตปฏิบัติแล้ว ตายไปแล้วจะไปเกิดบนสวรรค์จะปฏิบัติต่อ ชาติหน้าเกิดมาแล้วขอให้พบพระพุทธรศาสนา ชาติหน้าจะปฏิบัติต่อ คำว่ชาติหน้ากับชาตินี้ะ นีตอนนี้เราคิดแบบนี้ ชาติหน้าเราจะคิดแบบนี้ใหม่? อย่างว่แต่คิดแบบนี้ะ ชาติหน้าไปเกิดเป็นอะไรยังไม่รู้เลย แล้วชาตินี้จะคิดแบบนี้หรือ? แต่ตอนนี้เราคิดได้ เราบอกว่ปฏิบัติมานี้สุดความสามารถแล้ว จะปฏิบัติต่อเอาชาติหน้า

นี่เราคิดนะ แต่ถ้ามันจะเป็นไปนะ มันจะเป็นไปหมายถึงว่เวลาปฏิบัติ เวลาตายเห็นใหม่ เราประพตปฏิบัติ เวลาเกิด มันมีอยู่ในพระไตรปิฎก มันมีเพื่อนพ่ของพระสารีบุตร พระสารีบุตรบวชแล้วนะ บวชแล้วนี้เพื่อนของพ่แบบว่รู้จักคุ้นเคยกันมา แล้วก็จะไปเทศน์สอนเขา ึง เขาอายุมาก เขาเป็นคนจน ึง พระสารีบุตรไปบิณฑลทุกทีเลย หลบไป หลบมา หลบมา หลบไป จนวันหนึ่งเขาไปรับจ้าง พอรับจ้างแล้วเขาเอาผ้ามาถวายพระสารีบุตรหรืออย่างไรว่แหละ พอเสร็จแล้วเขาก็ตายไป

พอตายไปนะ พอตายไป นีเพราะได้ถวายผ้าพระสารีบุตรผืนนั้น ตายไปไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีนะ พอไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีตั้งแต่เล็กๆ เลยนะ นีเด็กยังไร้เดียงสา ยังแบเบาะ เขาก็นิมนต์พระมาทำบุญ พอนิมนต์พระมาทำบุญนะ นีเวลาทำบุญ เด็กมันใช้นี้ว่เวลาเขาอุ่มไปมันใช้นี้ว่เกี่ยวผ้า เกี่ยวผ้าที่ทำบุญ เกี่ยวว่ให้ตถึงพระสารีบุตร แล้วเด็กคนนั้นพอ ๗ ขวบแล้วบวช เด็กคนนั้นเป็นพระอรหันต์เลย

นี่ไงเพราะพระสารีบุตรตั้งใจจะสอนๆ ในธรรมบทหรือในพระไตรปิฎกนี้แหละ เราอ่านแต่เราจำไม่ชัดเจน เคี้ยวพูดเรื่องคำว่าไม่ชัดเจนนะ เคี้ยวหาว่าพระสงฆ์นี้มันน่าดูเลย แหมบ่ของการมันเลย (หัวเราะ) เราจะบอกว่าเราได้อรรถะ พัญจนะจำไม่ได้ รายละเอียดเล็กน้อยนี้ แต่เนื้อหาซัวร์ เนื้อหาซัวร์ว่าเป็นเพื่อนพ่อหรือเป็นญาติทางไหนนี้แหละ แล้วพระสารีบุตรจะไปโปรดประจำ

นี่เราบอก “ชาตินี้หรือชาติหน้า” ไง จะประเมินอย่างไร? เราจะประเมินอย่างไรว่าเราจะรู้ได้หรือไม่ได้ ฉะนั้น เราอธิษฐานว่าเราจะไปต่อชาติหน้าๆ เราต้องตั้งใจปัจจุบันนี้ให้ดี ถ้าสุกโตนี้คืนะ ถ้าปัจจุบันนี้ดี ไปมันไปดีแน่นอน แต่ถ้าปัจจุบันเวลาออกเวลาไปมันเสวยภพแล้วนะ พอตายบ๊ีบเสวยภพๆ แล้วเสวยภพอย่างไรล่ะ? ถ้าไปเป็นสัมภเวสีล่ะ? เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมล่ะ?

แล้วอย่างประสาเรา นี่ประสาเราเลยนะเวลาเรามีอะไรฝังใจ พอไปนี่ อย่างเช่นเวรกรรม เห็นไหม เรื่องเวร เรื่องกรรมเรามีปัญหาขึ้นมา เราสังเกตได้ไหมว่าบางทีเราเห็นหน้าใครมันรู้สึกว่ามันพันมาก บางทีเจอหน้าใครมันรู้สึกว่ามันต่อต้านๆ นี่มันมีของมันกรรมมันเป็นเรื่องมันฝังมาจากใจเลย ฉะนั้น สิ่งนี้เราคิด เราคิดปรารถนาอยากได้เป็นแบบโครงสร้างเลย แต่เวลากรรมมันให้ผล มันทำให้โครงสร้างนั้นมันไม่ได้ตั้งใจเรา ถ้าไม่ได้ตั้งใจนั้นมันเป็นเรื่องหนึ่งนะ

ฉะนั้น คำว่า “บารมี” นี้ผู้ที่ปฏิบัติจะรู้ได้อย่างไรว่าบารมีเราใกล้เต็ม หรือไม่ใกล้เต็ม เราบอกใกล้เต็ม ถ้าไม่ใกล้เต็มนะเราจะไม่สนใจเรื่องนี้เลย โยมสังเกตได้ไหม? โดยส่วนใหญ่เวลาผู้ที่ฟังเทศน์ ถ้าฟังเทศน์พระปฏิบัติ ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์นะ มันฟังเทศน์ถ้าคนฟังแล้วเข้าใจ ฟังแล้วเข้าใจ ฟังแล้วมันซาบซึ้งใจ ฟังแล้วสะท้อนใจ นั่นละมีบารมี แต่ถ้าบางคนนะสังเกตได้เขาฟังแล้วเขาบอกว่าใช้ไม่ได้ เขาต้องถูกแม่แบบ แม่แบบคือพระไตรปิฎก จะเคลื่อนจากนั้นไม่ได้ ถ้าเคลื่อนจากนั้นเขาถือว่าผิด

คำว่าแม่แบบไง แม่แบบมันเป็นทฤษฎี มันเป็นปรีชาติหมดเลย แล้วถ้าเทศน์อย่างนั้นเขาพอใจมาก ถ้าเขาพอใจมาก ฉะนั้น เวลาปฏิบัติเรานี้มันมีปรีชาติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปรีชาติมันเป็นทฤษฎี คำว่าทฤษฎีนี้เป็นอย่างเช่นนะ อย่างเช่นพวกเรียนจบวิศวะมา เวลาเรียนวิชาการ มันต้องเป็นทางวิชาการใช้ไหม? มีเพื่อนหลายคนนะเขาจบวิศวะแล้วมาบวชอยู่

ด้วย เขาบอกหลวงพ่อกับผมนี่รู้ไปหมดเลยนะ แต่ให้ผมทำนี่ผมทำไม่ค่อยได้หรอก ใ้กรรมกรกินแรงรายวันมันช้านาญกว่าผมอีก แต่ถ้าเอาทฤษฎีมันสู้ผมไม่ได้หรอก ผมนี่รู้ทุกอย่างเลยนะ แต่เวลาผมทำจริงๆ ผมทำสู้มันไม่ได้หรอก ทำสู้มันไม่ได้

ปริยัติ นี่ไง นี่แม่แบบๆ แต่เวลาปฏิบัติ เวลาปฏิบัติลงไป เราลงไปในพื้นที่ หน้างานมันจะมีปัญหาไปมหาศาลเลย แล้วเราจะแก้ยังไง? ฉะนั้น ถ้าเราต้องตรงปริยัติเลย แล้วที่นี้ปฏิบัตินะ พอปฏิบัติที่ไม่ได้ผลกันตรงนี้ พอเวลาปฏิบัติไปแล้วนะยึดแม่แบบไว้ ใจ ต้องเป็นแบบนี้ ต้องเป็นแบบนี้ จิตมันเลยไม่ลง จิตมันเลยไม่ละเอียดลงใจ ถ้าจิตมันละเอียดลงนะ พอจิตละเอียดลงบ๊อบเขาบอกไม่ได้ มันเป็นสมถะ เขาปฏิบัติ ๑.ปฏิบัติ สมถะ ๒.ปฏิบัติ นิमित

ทีนี้พอจิตมันลง พอจิตมันลงใจใหม่? มันจะต้องมีการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวเรานั่งอยู่ที่นี่ ถ้าไม่มีอากาศผ่านเราก็อึดอันนี้แหละ แต่ถ้ามีอากาศถ่ายเท เห็นใหม่ เราจะมีความปลอดภัย เราจะมีความร่มเย็น เราไม่อึดอึดใจใหม่? เวลาจิตมันลง จิตมันลงมันมีการเคลื่อนไหว ทีนี้มันจะรู้ มันจะเห็นอะไรมันเป็นธรรมชาติของมัน มันเป็นเรื่องธรรมดา จิตมันจะเคลื่อนไหว มันจะเปลี่ยนแปลงมันต้องมีปฏิกริยาของมันแน่นอน

แต่เขาบอกไม่ได้ ผิด ไม่ได้ ผิด เพราะอะไร? เพราะยึดแม่แบบ ยึดไว้เลยนะ ต้องอย่างนี้ๆ นี่คือปัญญาะ ปัญญา อันนั้นมันสัญญา มันจำมา มันจำว่าต้องเป็นแบบนี้ในนี้เพชรนะกว่ามันจะเป็นเพชร คุณสิมันต้องอายุขนาดไหน? นี่ด้วยกาลเวลาของมัน ด้วยแร่ธาตุจนมันเป็นเพชร แล้วเวลาที่มันเป็นมันเท่าไร? ใ้ที่นี่เราบอกว่าเพชร เขียนเลยนะเพชร ไขก็เพชร แต่ไม่มีเพชรแท้ แต่เขียนเป็นชื่อว่าเพชร ปริยัติคือชื่อ แต่ปฏิบัติคือตัวเพชร

ฉะนั้น เวลาอ่านจวาสนา ถ้าฟังนะมันเป็นอีกชั้นหนึ่งนะ ถ้าเป็นทฤษฎี เราศึกษาแม่แบบนี้ถูก แต่มันเป็นปริยัติ ทำไมพระพุทธเจ้าถึงได้วางไว้ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธล่ะ? ทำไมปริยัติ ปฏิบัติไม่เป็นอันเดียวกันล่ะ? ทำไมปริยัติต้องไปปฏิบัติล่ะ?

นี่ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ คือศึกษาแล้วปฏิบัติ พอปฏิบัติแล้วมันจะไปเจอประสบการณ์ จิตมันจะมีประสบการณ์ของมัน อตุตตะ หิ อตุตตะ โน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่ง

คน คนมันจะประพฤติปฏิบัติ มันจะมีปฏิภรียาของมัน ถ้ามีปฏิภรียาของมัน เห็นใหม่ เนี่ยสิ่งนี้ถึงว่ามีวาสนา ถ้าฟังแล้วเข้าใจนะ แต่ส่วนใหญ่แล้วฟังไม่เข้าใจ ฟังแล้วนี่จะ ย้อนกลับไปแม่แบบ บอกว่าผิด พระพุทธเจ้าไม่พูดอย่างนั้น แล้วเขายังพูดด้วยนะว่า ปฏิบัติไม่เคารพฯ

โธ่ คุณะลูกกตัญญูเวลามันดูพ่อแม่มัน มันเคารพพ่อแม่มันขนาดไหน? ไอ้ลูกที่ มันไปทำงานต่างถิ่นนะมันบอกรักพ่อแม่มัน รักพ่อแม่มันนะ แต่มันไม่เคยกลับไปดูพ่อแม่มันเลย ไอ้ลูกกตัญญูนี่นะมันดูพ่อแม่มันทั้งวัน ทั้งคืนนะ มันรักษาพ่อแม่มัน ไอ้ผู้ปฏิบัตินี้พุทโธ พุทโธ พุทโธ เขาอยู่กับพุทธะ เขาอยู่กับรัตนตรัย บอกว่าไม่เคารพฯ ไอ้ผู้ ที่มันไปทำงานต่างถิ่น มันไม่เคยดูพ่อแม่มันเลยนะ มันบอกมันรักพ่อ รักแม่ รักพ่อ รักแม่ แต่มันไม่เคยดูพ่อแม่มันเลย แต่ไอ้ผู้ปฏิบัติ เห็นใหม่ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทธานุสติมัน อยู่กับพระพุทธเจ้า

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

แล้วคนที่มันอยู่กับพ่อแม่มัน มันจะรักพ่อแม่มันไหม? แล้วบอกว่าไม่รักพ่อแม่ มัน มันไม่เคารพพ่อแม่มัน มันรักพ่อแม่มัน แล้วมันเคารพพ่อแม่มันมาก แล้วมันจะรักษาพ่อแม่มันด้วย แต่มันรักษาด้วยการกระทำ แต่เวลาลูกกตัญญูเขาไม่อดนะว่าเขากตัญญู แต่สังคมเห็นว่าเด็กคนนี้กตัญญู สังคมเขาถึงว่านี่ลูกกตัญญู

แต่ลูกกตัญญูที่มันดูพ่อแม่มัน มันทุกข์นำคุณะ มันต้องเซ็ดซี่ เซ็ดเยียว มันต้องดูแลพ่อแม่มันนะ มันจะมาประกาศว่ามันกตัญญูไหม? มันทำงานของมัน แต่ไอ้สังคมที่เห็น สังคมที่เขาดูแล เขาจะดูว่านั่นละลูกกตัญญู นั่นละมันรักพ่อ รักแม่จริง ฉะนั้น บอกว่าไม่รักพ่อ รักแม่ มันอยู่ที่การกระทำจริงหรือไม่จริงต่างหากละ นี่กระทำจริงนะ

นี่พูดถึงว่าถ้ามันเป็นบารมีฯ เราบอกว่าถ้าคนฟังแล้วเข้าใจ คนฟังแล้วสนใจ คำว่าสนใจ ถ้าไม่สนใจโยมจะไม่ตั้งใจมาปฏิบัติกัน แล้วพอมาปฏิบัติมาทำไม? มาขันธ์นี้อดตัวเองไป มาขันธ์นี้อดหัวใจนี้ไป หัวใจที่มันวิ่งเต้น มันแผ่นกระโดด มันบีบคั้นใจ เราจะมาขันธ์นี้อดมัน มาดูแลมัน ถ้าเราจะมาขันธ์นี้อดมัน มาดูแลมัน แล้วขันธ์นี้อดอย่างไรละ?

ชั้นนี้อต เวลาชั้นนี้อต พุคอย่างนี้บั้งนี้ทฤษฎี แม่แบบ นี่เราจะชั้นนี้อต จะดูแลมัน มาถึงก็ไอ้โฮ ดูแลแล้วจะมีความสุข ความสบาย ไม่ใช่ ทางจงกรมครับ ทางจงกรม นั่งสมาธิครับ จะดูแลมันก็ต้องดูแลมันด้วยสติ ดูแลมันด้วยการปฏิบัติ ถ้าดูแลมัน พอบอกว่าเราไปดูแลนะก็เหมือนกับกตัญญูใจ กตัญญูก็ไม่เคยไปดูพ่อแม่มันเลยนะ บอกว่ากตัญญู ไอ้คนเขาดูพ่อแม่เขาอยู่บอกว่ำนั่นไม่กตัญญู

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน จะดูแลจิตๆ ดูแลจิตอย่างไรล่ะ? ไปถึงก็ไปนั่งเหม่อใจไหม? ทุกข์ ทุกข์ อยากกลับบ้าน โอ๊ย ร้อนน่าดูเลย อ้าว นี่จะดูแลมันหรือ? อ้าว ถ้าดูแลมันก็ตั้งสติสิ พอตั้งสติเข้าไปถึงตัวมัน เข้าไปดูแลใจของตัว พอเห็นใจของตัว พุทโธ พุทโธนั่นล่ะดูแลมัน ถ้าเพราะเราฟังธรรมแล้วเราเชื่อของเรา เรามีอำนาจวาสนา เขาถามว่า

ถาม : แล้วอย่างไรถึงว่ามีบารมีล่ะ?

หลวงพ่ : ๑. บารมีนี้ฟังเทศน์กรรมฐาน คือฟังเทศน์ปฏิบัติแล้วเข้าใจ ถ้าเข้าใจนะ พอเข้าใจมันก็จะมีการเริ่มชวนขวย นี่เราก็ออยากได้ ทุกคนก็อยากได้ กรณีนี้นะ ตั้งแต่กรณีของหลวงตา กรณีของครูบาอาจารย์เรา แล้วทั้งเราด้วย ก่อนที่ออกปฏิบัติใหม่ๆ ออกปฏิบัตินี้หาครู หาอาจารย์หาที่ไหน? หลวงปู่มั่นท่านหาไม่ได้เลย นี่ไง นี่พอที่จะหาได้นะ กว่าจะหาครูบาอาจารย์ได้ หลวงตาท่านพูดเลย ท่านจอมมหา ท่านบอกว่า

“ถ้ามีใครชี้บอกเรา เราจะสละชีวิตให้กับอาจารย์องค์นั้นเลย”

ขนาดจอมมหาท่านนะ เรียนมาจอมมหาแล้ว ถ้ามีใครชี้ทางเรา บอกทางเรา เราจะยอมตายถวายครูบาอาจารย์องค์นั้นเลย พอไปเจอหลวงปู่มั่น เห็นไหม หลวงปู่มั่นคอยบอก คอยชี้ คอยแนะ แล้วเวลาคอยบอก หลวงตาท่านเล่าอย่างนี้ ท่านบอกว่าถ้าเวลาพูดกันโดยแบบว่าความเป็นอยู่นี้เหมือนกับลูกนะ หนุงหนิงๆ เพราะอะไร? เพราะเป็นผู้อุปัชฌ์ทำไม? เราเป็นคนดูแลครูบาอาจารย์ใช่ไหม? ท่านบอกเวลาหันเข้าหาธรรมะนี้ นะฟ้าผ่าทุกทีเลย พอหันเข้าไปหาธรรมะนี้ เบ๊รียง! เลย

ความจริงคือความจริง ความดูแลกันมันเป็นเรื่องการดูแลกันแบบลูกศิษย์กับอาจารย์ แต่ธรรมะคือธรรมะ ธรรมะเป็นความจริง พอหันเข้าหาธรรมะนะกระเด็นทุกที พอกระเด็นทุกทีมันก็ เออ มันจะเป็นการไม่รักกันไหม? รัก รักเพราะอะไร? เพราะว่า

ความจริงต้องพูดความจริง ถ้าไม่พูดความจริง เอ็งจะเข้าสู่ความจริงไม่ได้ เอ็งต้องเอาความจริง ถ้าความจริงก็เปรี้ยว! เปรี้ยว! ทุกทีเลย

นี่เวลาเราปฏิบัติ ถ้าเรามีอำนาจวาสนาเราจะแสวงหาอย่างนั้น แล้วเราเข้าใจอย่างนั้นได้ ถ้าเข้าใจอย่างนั้นได้ ถ้าเราฟังเข้าใจได้ เราก็พยายามจะประพฤติปฏิบัติกัน นี่พอประพฤติปฏิบัติกันก็เข้ามาตรงนี้อีกแล้ว

ถาม : แล้วจะรู้ได้อย่างไร? จะประเมินตัวเองได้อย่างไรว่ามีบารมีหรือไม่มีบารมีล่ะ?

หลวงพ่ : หลวงตาท่านสอนอย่างนี้ละ ท่านบอก

“คนมีบารมี หรือไม่มีบารมี ตรงกับการปฏิบัติของเรา ถ้าเรากำหนดลมหายใจ ลมหายใจเข้าชัดๆ กำหนดลม รู้จักลม อานาปานสติชัดๆ ถ้ามันปลอดโปร่งโล่ง แล้วสะดวกสบาย นั่นล่ะคือทางของเรา”

ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธแล้วจิตมันลงได้ นั่นก็คือทางของเรา ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธแล้วมันเครียด พุทโธ พุทโธแล้วมันไม่ได้ ให้ระลึกถึงความตาย มรณานุสติ คนเรานี่ระลึกถึงความตายนะ บอกตายๆ เอ็งต้องตาย เอ็งต้องตายมันฝอนะ แต่บางคนให้นึกถึงความตาย พอนึกถึงความตายแล้วขาอ่อนเลยนะ มันจะตายจริงๆ มันจะตายเลยนะ มันไม่ทำอะไรเลย อย่างนี้ก็ไม่ตรงกับจิต เห็นไหม แต่ถ้าใครอีกเหิมนะ พอระลึกถึงความตายมันก็เฉาเลยนะ อืม ตายเนาะ ตายก็ไม่ได้อะไรไปเลย ตายแล้วจะไปคืนรนเอาอะไร? สิ่งของมันจะคืนรนมันก็สงบลงได้

นี่ระลึกถึงความตาย ระลึกถึงเทวดา ระลึกถึงอะไร มันอยู่ที่เราระลึกแล้วมันปลอดโปร่ง ระลึกแล้วมันทำได้ แล้วมันไปได้ อันนั้นท่านบอกว่าเป็นทางของเรา ฉะนั้น เราจะประเมินตัวเองอย่างไร? คำว่าเราประเมินตัวเองนะ ฉะนั้น

ถาม : ถ้าเราปฏิบัติไป จะถึงมรรคผลชาตินี้ไหม?

หลวงพ่ : ถ้าเราเป็นหนี้ ๑๐๐ บาท เรามีเงิน ๑๐๐ บาท ไปใช้หนี้ ๑๐๐ บาทเราก็ปลดหนี้ได้ ถ้าเราเป็นหนี้เท่าไรเงิ ฉะนั้น ถ้าเราเป็นหนี้ ๑๐๐ บาท แต่เราไม่มีเงิน ๑๐๐ บาท ไปปลดหนี้ได้ ชาตินี้มันก็ไปไม่ได้

ฉะนั้น ไอ้ว่าชาตินี้หรือรอชาติหน้ามันไม่ใช่ เวลาเราปฏิบัติไปนี่เกือบเป็นเกือบตายนะ แต่เวลามันจะเป็นผลสรุปนี้เงิแลบลิ่นนะ ช้างกระดิกหู เงิแลบลิ่น มันจะสมดุลตรงนั้นพับ! จบเลย ถ้ามันสมดุลนะ มรรคสามัคคี แต่เวลามันหมุนไป เวลาทำนี่เกือบเป็นเกือบตายนะ ลองผิด ลองถูก ล้มลุกคลุกคลาน นี่ปล่อยบ้าง ไม่ปล่อยบ้าง ทำแล้วทำเล่า ทำแล้วทำเล่า แต่เวลามันจะสรุปนะ ช้างกระดิกหู เงิแลบลิ่น พับ! จบ แต่กว่าจะลงจบตรงนั้นได้เราต้องพยายามของเราเต็มที่

ทีนี้คำว่ารอชาตินี้หรือรอชาติไหน? มันไม่มีใคร เว้นไว้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระบางองค์ อนาคตังสญาณนี้จะรู้ว่าสมควร ไม่สมควร เวลาสมควรไป คู้อย่างเช่นพระพุทธเจ้า ใครมีอำนาจวาสนาแล้วจะสิ้นอายุขัย ไปเอาคนนั้นก่อน ถ้าไม่เอาคนนั้นก่อนเขาก็ไปชาติหน้า แล้วพอไปชาติหน้าไปเกิดเป็นอะไรก็ไม่รู้ ถ้าเป็น ถ้าเอาได้นะ พระพุทธเจ้าจะต้องไปเอาอาฬารดาบส อุทกดาบส นี่เป็นอาจารย์ของพระพุทธเจ้านะ คือสอนมาก่อน สอนสมบัติเงิ แล้วพอพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วจะสอนใครก่อน? จะสอนใครก่อน?

คำว่าสอน เห็นไหม หนึ่งเขาต้องมีพื้นฐาน เขาต้องมีพื้นฐานนะ ถ้าเขาไม่มีพื้นฐานเขาฟังเราพูดไม่รู้เรื่อง ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว เสดยวิมุตติสุขเสร็จแล้ว จะออกเผยแผ่ธรรมนี้จะเอาใครก่อน? เล็งญาณไปนะ นี่อาฬารดาบส อุทกดา บส เพราะว่าคำว่าพื้นฐานเพราะเคยอยู่กับเขามา รู้ว่าพื้นฐานเขามีพื้นฐาน เขามีสมบัติ ๘ พอจะไปเอาเขาเงิ ไอ้ น่าเสียดายตายไปเมื่อวานนี้เอง นี่พอตายไปก็เกิดชาติใหม่ เกิดเป็นพรหม

ถ้าเกิดเป็นพรหม นี่ในเมื่อเขามีพื้นฐานแล้ว พอเขาไปเกิดเป็นพรหมทำไมไม่ตามเขาไปที่พรหมล่ะ? เพราะเวลาไปพรหมมันไม่ใช่อาฬารดาบสแล้ว ถ้าเขาระลึกไม่ไฉ่นะ พอไปคุยกับเขาบอกว่าจำได้ไหม? อาฬารดาบสเขาบอกเขาไม่รู้เรื่อง เขาเป็นพรหมเขาไม่รู้เรื่องอะไร? มันอยู่คนละภพ คนละชาติ

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไป โอ๊ย นำเสียดายตายไป เมื่อวานนี้แล้ว นี่เสด็จไป เอ๊ะ องค์นั้นก็ไม่ได้ ฉะนั้น ปัญจวัคคีย์อยู่กันมา ๖ ปี พอปัญจวัคคีย์อยู่กันมา ๖ ปี สมานี่เพราะรู้ อยู่ด้วยกันมา ๖ ปีจะรู้เลยว่ามีพื้นฐานใหม่? พอมีพื้นฐานก็ไปเอาปัญจวัคคีย์ก่อน พอเทศน์ไปแล้วนี่ ๕ องค์นี้พร้อม แต่เวลาได้ ได้ พระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียว ๕ องค์ได้องค์เดียว อีก ๔ องค์นั้นต้องเทศน์ซ้ำ เทศน์ซ้ำ ถึงได้ตามมาเห็นใหม่

นี่พื้นฐานมันไม่เหมือนกัน พอพื้นฐานของคนไม่เหมือนกัน อำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน มันไม่เหมือนกันจะประเมินตัวเองอย่างไร? ประเมิน เราประเมินที่เราทำแล้ว นี่เราทำแล้วเรามีทางไปได้ใหม่? ถ้าเราทำนะเราปฏิบัติบูชา เดี่ยวจะมีอยู่ข้อหลัง ใจ หรือว่าทำแบบถึงที่ข้าง ไม่ถึงที่ข้าง (หัวเราะ) เพราะว่าคำถาม เราเห็นว่าคำถามนี้ทุกคนก็สงสัยอย่างนี้หมดใจ เราถึงพยายามเอาคำถามนี้มาตั้ง แล้วจะอธิบายให้เราเข้าใจ

นี่ข้อที่ ๑. เห็นใหม่ เพราะข้อที่ ๑. ทุกคนคิดอย่างนี้หมด ทุกคนว่าเราจะประเมินตัวเองอย่างไร? เพราะเดี๋ยวนี้เป็นปัญญาชนใช้ใหม่? เราจะบอกว่าเราดำเนินอย่างไร? แล้วผลจะตอบแทนอย่างไร? เพราะมีคนมาถามเราเยอะมาก เมื่อก่อนนะบอกว่ามีมรรคสามัคคี มรรคสามัคคีคือข้างกระดิกหู ฐูแลบลิ้น แล้วถ้ามรรคสามัคคีมันจะใช้จำนวนของสมาธิเท่าไร? สติเท่าไร? ปัญญาเท่าไร? ให้มันรวมลง

เขาจะมาชั่งน้ำหนักเอาใจว่ามรรค ๘ มันสมดุลแค่ไหน? มรรค ๘ นี่มันถึงจะมาสมดุลพอดีใจ เราบอก อืม มันจะชั่งน้ำหนักกันเลยเว้ย ฉะนั้น พอชั่งน้ำหนักบิ๊บบันก็ไปขัดแย้ง ไปขัดแย้งกับโทสจริต โทสจริตก็ต้องชั่งน้ำหนักด้วยอะไร? โลกะ เห็นใหม่ โทสะ โมหะ นี่จริตมันแตกต่างกัน พอแตกต่างกันเราจะชั่งด้วยอะไร?

ฉะนั้น มันถึงบอกว่ามันต้องเป็นสมดุลของคนๆ นั้นใจ ถ้าโทสะ โทสะนี้มันกระทบแรง โทสะนี้ธาตุไฟจะรุนแรงมาก แต่ธาตุ ไฟพวกโทสะจะมีปัญญา โลกะ พวกหลงใจ พวกเข้าใจ พวกหลงไหล พวกไหลไปตามความรู้สึกของตัวเอง นี่มันแตกต่างกันตรงนี้ใจ ฉะนั้น แตกต่างตรงนี้ ทีนี้เวลาสอน เห็นใหม่ นี่เวลาสอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนแต่ละองค์ก็สอนไม่เหมือนกัน สอนเป็นปัจจุบัน สอนเฉพาะหน้าเลย เฉพาะหน้านี้ติดอะไรแก้ตรงนั้นเลย

ฉะนั้น คำว่าประเมินตัวเองอย่างไร? มันประเมินว่า หนึ่งเราทำแล้วเราพอใจไหม? เราสมักรใจไหม? ถ้าพอใจใช่ไหม? นี่เราพอใจ ทีนี้คนเราจะไม่พอใจตรงไหนรู้ไหม? จะไม่พอใจเวลาโยมไปคุยกัน คนๆ นั้นไปปฏิบัติมาบอกที่นั่นนั้นไปมา ๒ วันจิตดีดีเลย ไอ้เราไปมาเดือนหนึ่งแล้วไม่ได้ใจ

อ้าว คิดแล้วนะ เราไปเดือนหนึ่ง ภวานาตากแดดทั้งวันเลย นั่นเขาไปวัดนั้นมา ๒ วัน แหม เขาคิดดี ดีของใคร? ดีของใคร? ดีของเด็ก เห็นไหม ให้มันนอนเล่นๆ นี่มันดี เด็กนี่บอกให้นอนนะ เอานมป้อนมันนี่มันบอกดีดีเลย แล้วผู้ใหญ่จะนอนแล้วให้ป้อนนมได้ไหม? ไม่ได้ เราโตแล้วเราต้องทำงาน เราต้องมีหน้าที่การงาน เราต้องรับผิดชอบ

ฉะนั้น ว่าไป ๒ วันจิตดี เรามาวชใหม่ๆ เราเห็นพระที่ไปไหนพอไปปฏิบัติมานะ โอ้อโฮ หลวงพ่อไปที่นั่นสืออย่างกับสวิตเซอร์แลนด์เลยนะ โอ้อโฮ เราก้ไปนะ โอ้อโฮ ทุ่งนาทั้งนั้นเลย สวิตเซอร์แลนด์อะไรของเอ็งวะ? คือเขาไม่เคยเห็นป่า พอเขาไปเจอป่าเขาก็ตื่น อู้ฮู ทีนี้ดีดี ไอ้เราดีๆ เราก้คำนวณเลยนะ ดีๆ นี่ต้องแบบป่าทิบเลย ไปถึงแล้ว โอ้ย ต้นไม้ ๒ ต้น ทุ่งนาทั้งนั้นเลย สวิตเซอร์แลนด์อะไรของเอ็งวะ?

นี่ที่ว่าเวลาประเมิน พวกเราจะมีปัญหาตรงนี้ไง ปัญหาเวลาเขาบอกว่าไปที่นั่นมา ๒ วันก็ดี ปฏิบัติอย่างนั้นก็ดี ปฏิบัติก็ดี เราไม่เคยเชื่อเรื่องอย่างนี้เลย เราไม่เชื่อ ไม่เชื่อเพราะอะไร? ไม่เชื่อเพราะเราปฏิบัติเองเกือบตาย แล้วมึงทำ ๒ วันดี ๒ วันดี ๒ วันดีคือว่าเขาไม่เคยทำอะไรเลย อย่างเช่นเราไม่เคยทำอะไรเลย เราไม่รู้อะไรเลยเราก้ว่าดี เพราะอะไร? เพราะเราไม่รู้ว่าคุณ ว่าผิด ผิดก็ 모르 ถูกก็ 모르 ซื่อบื้อๆ อย่างนี้ดีดี ไม่ต้องทำอะไรเลย ซื่อบื้อๆ นี่พอ ไม่รับผิดชอบอะไรเลย ซื่อบื้อๆ ปฏิบัติแล้วว่างๆ ซื่อบื้อเลย ดีดี

เรานี้มันเชื่อคนอย่างนั้นไม่ได้ หลวงตาสอนไว้ “คนโง่มากกว่าคนฉลาดมาก” โลกนี้คนโง่มากกว่าคนฉลาด คนโง่เขาพูดขนาดไหนนะไม่มีเหตุมีผล หลวงตาสอนประจำ แต่ถ้าคนฉลาดพูดนะเขามีเหตุมีผล สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ หลวงตาสอนประจำ แต่ถ้าคนโง่เป็นแสน เป็นล้านพูดนะไร้สาระ ทีนี้พอไร้สาระ แต่มันกลับกันไง พวกเราไปเอาสิ่งที่ไร้สาระเป็นสาระ

เขาปฏิบัติ ๒ วันดี ไอ้เราก็อ้อ เออ ดีเนาะ ที่ไหนดี เร่งไปบ้างสิ ไปถึงนี่ ถ้าเรามีหลักเกณฑ์ใช้ไหม? เราไป ๑๐ วันยังไม่ดีเลย เขาไป ๒ วันดี เราไป ๑๐ วันยังไม่ดี แต่เราก็เชื่อเขาไปแล้ว พอเราเชื่อเขาไปแล้วนะ เชื่อ ๑ เชื่อ ๒ เชื่อ ๓ เชื่อ ๔ พวกเราถึงได้โลเลใจ แล้วก็เสียใจไป ปฏิบัติมาเกือบตาย โอ๊ย ไม่เห็นได้เรื่องเลย ไอ้คนนั้นปฏิบัติที่นั่น ๒ วัน ๓ วันดีไปหมดเลย ดีเพราะอะไร? ดีเพราะไร้สาระ ดีเพราะไม่สนใจสิ่งใดเลย

เป็นไปได้ เราไม่เคยเชื่อสิ่งนี้เลย ฉะนั้น ถ้าไม่เชื่อสิ่งนี้บ๊อบเราถึงต้องเข้มแข็งมุนานะของเรา เราเข้มแข็งมุนานะของเราเนาะ คุณะนักฟุตบอล ถ้าเขาไม่ได้แข่งนะเขาต้องรักษาความฟิตของเขาตลอด ถ้าเขาไม่รักษาความฟิตของเขาเนะ เขาจะหมดจากอาชีพนักฟุตบอลอาชีพเลย แล้วนี่จิตใจของเรา เราจะรักษาจิตใจของเราให้มั่นคงของเราเพื่อปฏิบัติธรรม แล้วจะปล่อยให้ร้อนร่อย่างนั้นมันเป็นไปได้หรือหอก มันเป็นเรื่องเป็นไปได้ แต่ทำไมโลกเขาเชื่อกัน

เดี๋ยวนี้โลกเขาเชื่อกันนะ อะไรที่สะดวก อะไรที่เรียบง่าย อะไรที่ไม่ต้องทำอะไรเลย สิ่งนั้นดีๆ นี่บอกว่ถ้าเราไปฟังเขาแล้ว เขาบอก ๒ วันดี ๒ วันดี เราถึงจะได้รวมเรใจ แต่ถ้าเขาจะพูดอย่างไรมันเรื่องของเขา ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ของเราเนะ เราจะรู้เลยว่าสิ่งนี้มันเป็นไปได้ ถ้าสิ่งนี้มันเป็นไปได้ เราจะทำสิ่งที่เป็นไปได้ ถ้าเราจะทำสิ่งที่เป็นไปได้ เราถึงจะต้องเข้มแข็ง แล้วเราทำของเรา แล้วพอเป็นจริงขึ้นมาเนะ พอเป็นจริงขึ้นมา ถ้ามันสงบเข้ามาได้นะเราจะรู้เลยว่า อืม มันเป็นแบบนี้

นี่หลวงตาจะพูดประจำว่าถ้าจิตมันเคยลงได้สงบสักหนหนึ่ง แล้วเราทำไม่ได้อีกเลย มันจะฝังใจไปตลอดชีวิตเลย เพราะ เพราะมันไม่มีซื้อขายในท้องตลาด ปัญญาของคนไม่มีซื้อขายนะ ทุกคนบอกนี่อ่านหนังสือเยอะๆ แล้วจะฉลาดๆ ก็หนังสือก็เยอะเยอะ แทนพิมพ์มันพิมพ์ออกมามันต้องฉลาดกว่ามึง อ่านหนังสือเยอะๆ แล้วฉลาด ความที่ฉลาดมันอยู่ที่เราอ่านมากแล้วเราใคร่ครวญ เราอ่านแล้วถ้าเราไม่ใคร่ครวญเราก็ไม่ได้หรือ

ฉะนั้น แหม อธิบายชะยาวเลยละ อธิบายว่า “เราจะประเมินตัวเราอย่างไร?” เราประเมินตัวเรา แล้วสิ่งที่เขาว่าดีดีๆ บางทีเวลาเราคุยกันเราก็คุยกัน ดูอย่างทางธุรกิจ เห็นไหม เวลาเขาจะคุยกันเขาต้องคุยเรื่องผลประโยชน์ของเขา เขาพูดอะไร สุดท้ายเขาก็ชัก

เข้าสู่ผลประโยชน์ของเขา ใหนัก้เหมือนกัน ไปที่นั่นมาแล้วก็ดี ไปที่นี่มาแล้วดี ดีทำไม เอ็งไม่อยู่นั่นละ? ดีเอ็งกลับบ้านทำไม? ถ้าเอ็งปฏิบัติ ๒ วันดี เอ็งอยู่ ๔ วันเอ็งจะได้เป็น พระอรหันต์แล้วนะ ปฏิบัติมา ๒ วันดีนะ แต่กลับมาบ้าน ถ้ามีง ๒ วันดี ๔ วันจะเป็นพระอรหันต์แล้ว อยู่ที่นี่สิ ทำไมไม่อยู่?

มันไม่จริงสักอย่างหนึ่งนะ แต่มันเป็นกรรม แล้วพวกเราถ้าไม่มีจุดยืนนี้ตายหมด นี้โลกนี้เป็นกระแสหมด เคี้ยวนี้การปฏิบัติเป็นตลาดนะ การปฏิบัติเป็นตลาด เอาเรื่องตลาดมาหาผลประโยชน์กัน แต่ถ้าเป็นความจริงเขาเรียกว่าคนเรามันเชื่อตรงกับตัวเอง เชื่อตรงกับคำพูดนะ คือใครทำอะไรก็ได้เป็นอย่างดี ใครทำได้มากก็ได้มาก ใครทำน้อยก็ได้ น้อย ใครทำไม่ได้ก็ให้ชวนขวยเอา นี่ความจริงมันเป็นแบบนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าไม่สามารถทำให้ใครได้ แต่ชี้ทางได้ บอกได้ แล้วก็ชี้ทางบอกอยู่ นี้เราต้องเข้มแข็ง

ฉะนั้น คำว่า “ประเมินตัวเอง” ฉะนั้น เวลาปฏิบัติไปเอาชาตินี้ ชาตินี้ได้เท่าไรเอาเท่านั้น ถ้ามันถึงที่สุดแล้วนะเราสร้างบุญญาริการไป นี้การประเมินตัวเองข้อที่ ๑.

ถาม : ๒. ถ้ามีผู้ที่ปฏิบัติ ในใจลึกๆ อยากปฏิบัติแบบฮึดแบบสุดๆ เอาแบบพ่อแม่ครูบาอาจารย์ แต่บางอารมณ์ก็มีท้อแท้ เหนื่อยหน่ายบ้าง แต่ถ้าบารมีของเขาเต็มในชาตินี้ อย่งไรก็ถึงมรรคผลใช้ไหมครับ

หลวงพ่ : ถ้ามันมีอารมณ์ท้อแท้ เหนื่อยหน่าย ตรงนี้มันจะไม่ถึง คำว่าถึง นี้เหตุเห็นใหม่ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้ามีเหตุผลสมบูรณ์มันก็เป็นสัมมาสมาธิถ้าทำความสงบ ถ้าใช้ปัญญาโดยเหตุผลสมบูรณ์มันก็จะพ้นจากกิเลส

ฉะนั้น บางอารมณ์ท้อแท้ เหนื่อยหน่าย ตรงท้อแท้ เหนื่อยหน่ายนี้แหละ เหตุผลมันจะด้อยลง ถ้าเหตุผลมันด้อยลงนะ ที่ว่าถ้าบารมีเต็มแล้ว ถึงจะเหนื่อยหน่าย จะท้อแท้ มันก็จะถึงมรรคผลใช้ไหม? ไม่ใช่ ไม่ใช่ เพราะว่าเหตุผลต้องสมบูรณ์ ต้องเต็ม ต้องเต็ม เพราะมรรคผลมีหนึ่งเดียว

โศคาบัน สกิทาคามี อนาคามี ใครจะปฏิบัติทางไหน? แนวไหน? ใครจะปฏิบัติ ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ ปฏิบัติอะไรก็แล้วแต่ เวลามันสรุปลงนะมันอันเดียวกัน ถ้ามัน

ไม่อันเดียวกันพูดไม่ได้หรอก แม้แต่อาจารย์สิงห์ทอง เห็นใหม่ อาจารย์สิงห์ทองท่านบอกท่านพูดไป ท่านบอกกิเลสมันหายไปโดยไม่รู้ว่ามันหายตรงไหน? ไปคุยกับหลวงตา หลวงตาท่านยังยอมรับเลย ถ้ามันเป็นความจริง คือความจริงอันเดียวกันนั่นแหละ จะมาแนวไหน ทางไหนเหมือนกันหมด

ฉะนั้น คำว่าเหมือนกันหมด มันต้อง ๑๐๐ เปอร์เซนต์เหมือนกันหมด ฉะนั้น จะอ้างว่าจิตนิสัยไม่เหมือนกัน อะไรไม่เหมือนกัน จิตมันก็จิตสิ จะทำก็ทำให้เหมือนกัน นี้อย่างเช่นคนเราเป็นข้าราชการ เป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นกรรมกร เป็นอะไร เวลาได้เงิน ๑ บาท ๑ บาทมันเท่ากันไหม? แเบงก์บาทเหมือนกันไหม? เหมือนกัน จะทำอาชีพอะไรก็ได้แล้วแต่ เงินบาทก็บาทหนึ่ง ๑๐๐ ก็ ๑๐๐ เหมือนกันหมดแหละ

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันได้ผลแล้วมันก็เหมือนกันหมดแหละ นี่คำว่าเหมือนกันหมด ทีนี้คำว่าท้อแท้ เหนื่อยหน่ายมันไปทอนใจ มันไปทอน แล้วเขาบอกว่าถ้าบารมีเราถึงแล้ว ท้อแท้ เหนื่อยหน่ายมันก็ถึงมรรคผลชาตินี้ใช่ไหม? คนมาด้วยกัน ๕ คน บอกจะเดินไปถึงปลายทาง อีกคนหนึ่งบอกว่าไปก่อนจะนั่งอยู่ที่นี่ แล้วพอไปถึง ๕ คนถึงหมดหรือ? ไม่ใช่ ไอ้คนนั่งอยู่มันไม่มา ถ้ามันเหนื่อยหน่ายแล้วมันมาไม่ได้ มันไม่มาหรอก

ฉะนั้น บารมีถึงหรือไม่ถึงมันอยู่ที่การปฏิบัตินะ ปฏิบัติให้จริงจัง ให้เข้มข้น แล้วเวลามันทุกข์ มันยากมันเรื่องธรรมดาณะ เวลามันทุกข์ มันยาก มันท้อแท้ พอท้อแท้ได้แล้วก็ฮึดขึ้นมาใหม่ มันท้อแท้ณะ พอท้อแท้ คำว่าท้อแท้ที่สติมันขาดแล้ว พอท้อแท้ที่นี้ณะคำบริกรรมมันขาดช่วงแล้ว เราจะใช้ปัญญา แบบว่าเราทำงานอยู่มันไม่ต่อเนื่อง พอไม่ต่อเนื่อง ช่องว่างนั้นนะกิเลสมันสอดเข้ามา พอมันสอดเข้ามามันก็เป็นเวรจรแล้ว เวรจรแล้วมันจะต่อกันอย่างไรล่ะ?

ฉะนั้น ต่อกันอย่างไรเราก็ปล่อย แล้วเราก็เริ่มต้นใหม่ เริ่มต้นเราทำมาต่อเนื่องๆ ความต่อเนื่องนั้นนะ ในพระไตรปิฎกทุกข้อ เห็นไหม เพราะการปฏิบัติไม่สม่ำเสมอคือการทำไม่ต่อเนื่อง พวกเรานี้ทำไม่ต่อเนื่อง อย่างเช่นเวลาปฏิบัติถึงที่หนหนึ่งมันปล่อยที่หนึ่ง แล้วก็ปล่อยไปเลย แล้วจะมาปฏิบัติใหม่ก็ต้องมาฟื้นฟูใหม่ แต่ถ้ามันปล่อยแล้วนะ พอปล่อยปั๊บมันก็จับอีก พิจารณาซ้ำเข้าไปอีกมันก็ปล่อยอีก ปล่อยอีกก็จับอีก พิจารณา

ใหม่ ก็ทำให้แบบว่าเราจะต้องมีต้นทุนมากขึ้น เหมือนกับรถ รถนี้ถ้ารถของใครบุกป่าฝ่า
ดงมามันสกปรกมาก เวลาล้างมันก็ต้องล้างมาก รถใคร โคนฝุ่นมา ฝุ่นมันเกาะมาเล็กน้อย
ก็ล้างง่ายขึ้น รถใครจอดอยู่เฉยๆ ไม่ได้ไปไหนเลยก็ล้างสะดวกขึ้น

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเราปฏิบัติ นี่เราจะประเมินตัวเอง เราจะประเมินตัวเองว่าเราเป็น
ตรงไหน? ถ้าเราเป็นตรงไหน? ฉะนั้น รถของเราใช้แล้วเราก็รักษาของเรา ดูแลของเรา
ทำความสะอาดของเรา มันจะลำบากลำบากขนาดไหนเราก็ต้องดูแลของเรา เพื่อ
ประโยชน์กับรถของเรา รถคือหัวใจ หัวใจมันขับเคลื่อนไปด้วยมรรคญาณ หัวใจมัน
ขับเคลื่อนไปด้วยสติ ขับเคลื่อนด้วยปัญญา ขับเคลื่อนไป ขับเคลื่อนไปสู่ความสะอาด
ของมันนะ

ฉะนั้น อย่างที่ว่าปฏิบัติไป เขาถามว่าบารมีเต็มอย่างไร? บารมีเป็นเรื่องบารมี
ฉะนั้น ถ้าความเข้าใจของพวกเรานะ ถ้าบารมีเต็มแล้วก็เหมือนเรานี้มีเงินเต็มตัวเลย ไป
ไหนเรามีเงินจะซื้อได้หมด บารมีเต็มคือมันสะดวกสบายใจ บารมีเต็มก็ต้องทำนะ บารมี
เต็ม บารมีเต็มหมายถึง คุณิวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาที่สวนลุมพินี เห็น
ใหม่ เกิดมาเพิ่งเกิดนะ บอกว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” นี่บารมีเต็ม บารมีเต็ม

แล้วยังมีครอบครัวนะ เสร็จแล้วเวลาออกประพฤติปฏิบัติอีก ๖ ปี บารมีเต็มนะ ๖
ปีนี้ทำทุกกริยาขนาดไหนบารมีเต็ม บารมีเต็มทำทุกกริยาอยู่ อดอาหารจนขนเน่า กลั้น
หายใจจนสลบถึง ๓ หน นี่บารมีเต็ม บารมีพระพุทธเจ้าเต็มแน่นอน แต่เต็มขนาดไหนถ้า
ไม่ปฏิบัติ เต็มนะเดี๋ยวก็พร่อง แล้วกวนในวัฏฏะ

บารมีเต็มหรือบารมีไม่เต็มต้องปฏิบัติด้วย บารมีเต็มหรือบารมีไม่เต็มเราตั้งใจทำ
ของเราด้วย พอเราตั้งใจทำของเราไปนะ อย่าท้อถอย โยมอย่าท้อถอย เราเคยเป็นแบบ
โยมมาก่อน เราอยู่ในป่า ในเขานะ อดอาหารนี้ท้องร้องจ๊อกๆ หิวมาก อดนอนนะ ๗ วัน
๗ คืน อดนอนทั้งพรรษา ๓ เดือนเราไม่เคยนอนเลย อดนอน ๓ เดือน อดอาหารด้วย เคน
จกรรมนี้ไอ้โฮ อยากจะคลานไป มันเปลี้ยหมด มันไม่มีแรงเลย แต่ก็ทำมา

มันจะทุกข์ยากขนาดไหน เพราะเราเกิดมาแล้ว เราไม่อยากจะเกิดอีก เราจะไปนะสู้
อย่างเดียว แล้วขณะที่บอกว่าล้มลุกคลุกคลาน ที่ทำอยู่นี้ไม่ได้อะไรเลย ไม่ได้อะไรเลย

เพราะอะไรรู้ไหม? เพราะทำไม่เป็น เพราะภาวนายังไม่เป็น ผู้ด้วยกำลังใจอย่างเดียว ไม่ได้อะไรเลย แต่พอมายู่กับหลวงตา มายู่กับครูบาอาจารย์ท่านคอยประคอง ท่านสอนบ้าง แล้วเราเอาสิ่งนี้มาเป็นต้นทุน แล้วก็สู้อยู่อย่างนี้

อดนอน ไม่กินข้าวทุกข์มาก แต่ด้วยหัวใจที่ว่าจะไปให้ได้ แล้วมีกำลังใจอันหนึ่ง ก็คือหนึ่งพระพุทธเจ้า สองหลวงปู่มั่น เวลามันทุกข์เต็มทีนะ มันบอกกับตัวเอง ว่าทุกข์ของเอ็งนี่นะไม่ได้ขี้เล็บของหลวงปู่มั่นหรอก โอ้โฮ โอ้ทุกข์ๆ นี่หายหมดเลย เวลามันสู้ไม่ไหวนะ สู้ไม่ไหวเลยนะมันจะบอกกับตัวเอง พุคกับตัวเองไป

“ทุกข์ของมึงนี่นะ ไม่ได้ขี้เล็บหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นทุกข์กว่านี้เยอะนัก พระพุทธเจ้าทุกข์กว่านี้เยอะนัก”

ไอ้ที่ทุกข์ๆ อยู่นี้หายเกลี้ยงเลย สู้อีกๆ นี่ทำอย่างนี้ บารมีเต็มหรือไม่เต็ม ถ้าเราไม่ปฏิบัติ เราไม่เอาจริง บารมีก็คือบารมี บารมีคืออำนาจวาสนา จังหวะที่เราควรจะได้ ลาก ได้ต่างๆ แล้วถ้าเราไม่ได้เดี๋ยวมันก็พร่องไป แต่ถ้าเราได้ แล้วเราชวนขวยทำของเรา นี่เราปฏิบัติของเรา แล้วมันจะเป็นความจริงของเรา อย่าท้อถอย เราต้องเข้มแข็ง ปฏิบัตินะ

“ผู้ใดปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม”

ปัจจุบันนี้ในโลกเขานะดันเคารพกัน ไปจำเค้าโครงเรื่องของครูบาอาจารย์มา ฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์มา แล้วก็สร้างพล็อตเรื่องไว้ในใจ แล้วก็ปฏิบัติขึ้นมา จิตมันก็หลอกเอาเป็นอย่างนั้นๆ แล้วก็มรรคผล นิพพานเต็มไปหมดเลย แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราจริงๆ นะ เราทำของเรา เราทำของเรา ให้มันเป็นจริงของเรา ไม่มีพล็อตเรื่อง

เวลามันจะมีพล็อตเรื่องมานะ หลวงตาท่านปฏิบัติพิจารณาอสุภะจนมันหายหมดเลย ไม่เห็นหัว เห็นหางมันเลย ท่านบอกว่าอย่างนี้ไม่เอา มันไม่มีเหตุมีผล ท่านไปเอาสุภะมาเทียบไว้จะจนจิตมันไหวขึ้นมาอีก ถ้าเราไม่มีสตินะ พอมันพิจารณาอสุภะจนหายหมดเกลี้ยงเลยนะ ก็บอกพระอรหันต์นะก็ติดอยู่นั่นละ มันก็หันอยู่ในกิเลสนั่นละ มันยังมาไม่ได้หรอก

นี่มันมีพล็อตเรื่องของมัน ในปัจจุบันนี้โลกเขาเป็นกันอย่างนั้น ภาวนากัน เห็นไหม สร้างพล็อตเรื่องไว้ จำของครูบาอาจารย์ไว้ แล้วปฏิบัติขึ้นมา นี่จิตมันก็สร้างขึ้นมา เป็นพระอรหันต์หมดเลย แต่ถามว่าปฏิบัติอย่างไร? ไม่รู้ เพราะไม่กล้าพูด เพราะตัวเองก็สงสัย กลัวจะโดนขัดแย้ง แต่ถ้าผู้ปฏิบัติจริงที่เราทุกข์ เรายากอยู่นี่เราเข้มแข็งของเรา

ถูกก็รู้ว่าถูก ผิดก็รู้ว่าผิด ถ้ามันผิดเพราะว่ามันไม่มีคำตอบให้ตัวเอง "ไอนี้มันแปลว่าอะไร? สงสัย ถ้าสงสัยไม่ใช่ มันไม่มีคำตอบให้ตัวเอง มันไม่บังจัตตัง มันไม่สันทิฏฐิโก ถ้ามันมีคำตอบให้ตัวเองหมดนะ มันเป็นอย่างนี้! มันเป็นอย่างนี้! ทำไมมันเป็นเป็นอย่างนี้ แล้วมันโต้แย้งไม่ได้ เห็นไหม ถ้ามันเป็นเป็นอย่างนี้ "ผู้ใดปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม"

โลกเขาปฏิบัติธรรมคันเดาเอา คันเดาเกาหมัด หลวงตาว่าอย่างนั้น คันเดาเอา คาคหมายเอา ไม่สมควรแก่ธรรม เราต้องปฏิบัติให้สมควรแก่ธรรม พยายามของเรา จะทุกข์ จะยาก เกิดมาชีวิตนี้มีค่า เรามีโอกาสแล้วเราต้องทำเพื่อตัวเราเอง เอวัง